

Päiväys
16.04.2024

Diaarinumero
20623/03.04.04.04.20/2021
20633/03.04.04.04.20/2021
20637/03.04.04.04.20/2021

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös vesilain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

16.04.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **23.04.2024**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 16.04.2024 nro 461/2024, valitus vesitalousasiassa, Patajärven ja Mattilanjoen kunnostus keskivedenpintaa nostamalla ja ruoppaamalla, Jyväskylä.

Luvan hakija

Muuramen osakaskunta

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **16.04.2024 – 23.05.2024** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **23.05.2024**.

16.04.2024

Dnrot

20623/03.04.04.04.20/2021

20633/03.04.04.04.20/2021

20637/03.04.04.04.20/2021

Asia

Valitukset vesilain mukaisessa lupa-asiassa

Valittajat

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]

Luvan hakija

Muuramen osakaskunta

Päätös, josta valitetaan

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 14.4.2021 nro 80/2021

Aluehallintovirasto on myöntänyt Muuramen osakaskunnalle luvan Patajärven keskivedenkorkeuden nostamiseen rakentamalla pohjapato Mattilanjokeen ja Mattilanjoen perkaamiseen. Aluehallintovirasto on myöntänyt luvan Patajärven ja Muuratjärven kunnostamiseen ruoppaamalla. Muutokset ja rajaukset on esitetty lupamääräyksissä. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Hankkeen toimenpiteiden toteuttamista ei saa aloittaa ennen kuin maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset edellytykset suunnitelluille toimenpiteille on varmistettu.

Aluehallintovirasto on myöntänyt pysyvän käyttöoikeuden toisten omistamiin ja hanketta varten tarvittaviin keskiveden alle jääviin 21 952 m² suuruisiin alueisiin. Yhteensä vesialueeksi muuttuu 53 148 m² suuruinen alue. Hakijalla on tarvittava pysyvä käyttöoikeus pohjapadon rakentamista varten tarvittavaan noin 400 m² suuruiseen maa-alueeseen Jyväskylän kaupungissa sijaitsevien kiinteistöjen Pelto-Mattila 179-433-10-132 ja Pelto-Rannila 179-433-8-317 maa-alueista.

Vesilain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu Patajärven keskivedenkorkeuden mukainen vesialueen raja maata vastaan, joka ennen hankkeen toteuttamista on arviolta korkeudella N₂₀₀₀ +90,68 m, saadaan rakennettavalla pohjapadolla nostaa korkeudelle N₂₀₀₀ +91,01 m.

Aluehallintovirasto on määrännyt luvan saajan maksamaan korvauksia lupamääräyksestä 12 ilmenevällä tavalla. Hankkeesta ja sitä varten

myönnetystä käyttöoikeudesta ei ennalta arvioiden aiheudu muuta vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen seuraavien ruoppausten ja kaivualueiden osalta: 4, 9, 15, 17 ja 28 lukuun ottamatta kiinteistön 179-433-104-12 edustaa (Ruoppauskartta, piirustuksen nro 04-00, 17.12.2018).

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen seuraavien läjitysalueiden osalta: 8, 18, 19, 20, 30, 31, 32, 36, 39, 42, 44, 45, 46, 47, 49, 50 ja 51. Hyväksytyjen läjityspaikkojen lisäksi massoja saa läjittää peltoalueelle maanomistajan luvalla.

Rajatut kohteet on kuvattu yksityiskohtaisesti perusteluosiossa.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

1. Hakijan tulee aloitusilmoituksen yhteydessä toimittaa Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ja Jyväskylän kaupungin vesilain valvontaviranomaiselle:

- a. Työsuunnitelma sekä yksityiskohtainen luettelo hyväksytyistä ja toteutettavista ruoppauskohteista, massamääristä ja läjityspaikoista sekä kunkin ruopattavan rantakiinteistön omistajan kirjallinen suostumus toteutukselle.
- b. Selvitys, jolla on tarkistettu, että Mattilanjoen toimenpidealueilla ei sijaitse saukon lisääntymis- tai levähdyspaikkaa.
- c. Myös maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukaisen maisematyöluvan tarve tulee selvittää ennen hanketoiimiin ryhtymistä. Mikäli lupa tarvitaan, ei luvan piiriin kuuluvia toimia saa aloittaa ilman myönteistä lupapäätöstä.
- d. Selvitys, jossa kuvataan kaivualueiden nro 24, 25, 26 ja 29 (Ruoppauskartta, piirustuksen nro 04-00, 17.12.2018) luonnonarvot.

Rakenteet ja niiden käyttö

Pato

2. Mattilanjokeen rakennettava pohjapato toteutetaan hakemuksen liitteenä olevan 10.8.2018 päivätyn suunnitelman 0101_pato mukaisesti ja suunnitelman osoittamaan paikkaan yhteiselle vesialueelle 179-876-22-1 ja kiinteistöjen Pelto-Mattila 179-433-10-132 ja Pelto-Rannila 179-433-8-317 alueille.

Pato tehdään moreenista. Patoon asennetaan tiivistysydin kyllästetystä puusta, korkeapainelaminaatista tai teräksestä tai vastaavasta materiaalista. Moreeni peitetään suodatinkankaalla N3 ja pato verhoillaan noin 50..250 mm kiviaineksella. Määräävän kynnyksen tulee olla tiivistysytimen harja.

Padon virtauskynnyksen leveys on 20 m ja kynnyksen korkeus $N_{2000} +91,10$ m. Patoon rakennetaan 12,0 m leveä kynnyksen tasoon $N_{2000} +90,95$ m ja

kynnyksen keskelle loivan v:n muotoinen alivirtaama-aukko, jonka leveys on 2,00 m ja alimman kohdan korkeus $N_{2000} +90,60$ m. Padon harjan leveys virtauksen suunnassa on 4,00 m. Padon yläpuolinen luiska tulee tehdä kaltevuuteen 1:3 ja alapuolinen luiska kaltevuuteen 1:10. Alapuoliseen luiskaan keskelle muotoillaan matalampi kohta alivirtaamalle.

Pohjapato on tehtävä siten, että ylivedenkorkeus ei ylitä tasoa $N_{2000} +91,89$ m, eikä keskimääräinen ylivedenkorkeus tasoa $N_{2000} +91,40$ m, ja kalankulku on turvattu kaikissa tilanteissa.

Ruoppaukset ja läjitykset

3. Luvan saaja saa ruopata korkeintaan 65 000 m³ ktr 17.12.2018 päivätyn ruoppauskartan (Ruoppauskartta, piirustuksen nro 04-00, 17.12.2018) mukaisilta alueilta 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28 kiinteistön 179-433-104-12 edustalta, 29, 30, 31 ja 32 työsuunnitelman ja siihen liitettyjen rantakiinteistöjen omistajien suostumusten mukaisesti. Natura-alueen läheisyyteen ja Tikkanan osayleiskaavassa erityisiä ympäristöarvoja osoittavalle MY-alueelle sijoittuvalla kaivualueella 11 ruoppauksen saa toteuttaa enintään uuteen keskivedenkorkeuteen. Ruoppaukset on tehtävä ennen Patajärven vedenpinnan nostoa. Ruoppaukset tulee toteuttaa yhden 1.10.–31.3. jakson aikana.

Ruoppauksia ja läjityksiä ei saa toteuttaa viitasammakkoselvityksessä havaittujen esiintymispaikkojen lisääntymis- ja levähdysalueilla.

Ruoppauksista syntyvät massat tulee läjittää ensisijaisesti peltoalueille (Patajärven kunnostus, läjitysaluekartat, Ympäristötekniikan insinööri toimisto [REDACTED], 2018). Läjitykset toteutetaan maanomistajien kanssa sovituille maa-alueille 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15, 17 länsiosaan, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 38 ja 41 siten, etteivät kaivumassat pääse missään olosuhteissa valumaan takaisin vesistöön. Läjitysalueilla 6, 15, 21, 24, 25, 26, 27, 28 ja 29 läjitystä ei saa tehdä vesijättöalueille eikä uuden keskivedenpinnan tai tulvatason alapuolelle. Läjitysmassat tulee peittää suodatinkankaalla ja karkealla maalajilla (läjitysalueella 26 koskee vain ranta-alueetta). Läjitysalueilla 1, 2, 5 ja 38 tulee jättää Heinäojaan ja Lahnalammesta virtaavaan puroon riittävän leveät suojakaistat. Läjitysalueella 17 läjitys tulee tehdä suunnitellun läjitysalueen länsiosiin riittävälle etäisyydelle Mattilanjoesta.

Mattilanjoen ja Rimminlammen perkaus ja niitot

4. Mattilanjoen yläosan perkaus (Ruoppauskohteen leikkaus R23, piirustuksen nro 05–23, Ympäristötekniikan insinööri toimisto [REDACTED], 10.8.2018), niitot ja Rimminlammen uoman siivousperkaus tulee tarvittaessa toteuttaa ennen Mattilanjoen pohjapadon rakentamista ja Patajärven keskivedenpinnan nostoa. Rimminlammessa tehtävät toimenpiteet tulee rajoittaa Mattilanjoen uomaan.

Niitosta ja siivousperkauksesta syntyvät massat on sijoitettava haitattomasti maanomistajien kanssa sovituille ja luparatkaisun mukaisille läjitysalueille, joita koskee lupamääräys 3.

Luvan saajan tulee teettää hyvissä ajoin riippumaton ulkopuolinen arviointi hankkeeseen suostumuksensa antamatta jättäneiden mökkikiinteistöjen tonttimaan hankkeen seurauksena menetettävän rantapuuston arvosta. Puusto tulee korvata kiinteistön omistajille arvion mukaisesti. Mikäli korvauksen suuruudesta ei päästä yhteisymmärrykseen, niin luvan haltijan tulee hakemuksella laittaa asia ratkaistavaksi aluehallintovirastoon. Rantapuuston korvaus tulee maksaa, kun siitä on sovittu tai se on lainvoimaisesti ratkaistu.

Muut korvaukset on maksettava ennen töihin ryhtymistä ja viimeistään vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Korvauksille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä lukien. Viivästyskoron määrä on kulloinkin voimassa oleva korkolain mukainen viitekorko lisättyinä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

13. Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän ratkaisun estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastosta.

Tarkkailu

14. Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia Patajärven tilaan ja veden korkeuteen hakemuksen selostuksessa esitetyn tarkkailusuunnitelman mukaisesti alla esitetysti tarkennettuna. Tarkkailu on aloitettava ennen toimenpiteiden toteuttamisen aloittamista.

Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia Patajärven vedenkorkeuksiin seuraavasti: Tarkkailua varten Patajärvessä ja pohjapadon läheisyydessä ylävirran puolella ja helppokulkuisessa paikassa tulee olla kiinteästi asennetut asteikot. Asteikkoihin tulee näkyvästi merkitä korkeudet HW N₂₀₀₀ +91,89 m ja MHW N₂₀₀₀+91,40 m. Vedenpinnan ollessa suunnitellun keskiyliveden (N₂₀₀₀ +91,40 m) yläpuolella, tulee vedenkorkeutta tarkkailla kerran viikossa ja muuna aikana 2 viikon välein. Patajärven vedenpinnan korkeuksia tarkkaillaan 5 vuoden ajan.

Luvan saajan tulee pohjapadon purkautumiskäyrän määrittämiseksi suorittaa riittävästi useita vedenkorkeus- ja virtaamamittauksia, erilaisissa virtaamatilanteissa, etenkin suurilla virtaamilla.

Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia Patajärven vedenlaatuun seuraavasti: Tehtäessä sementumista aiheuttavia töitä tulee Patajärven sekä Mattilanjoen veden laatua seurata päivittäin silmämääräisesti ja Patajärvestä näytteenotolla kerran viikossa sementumisen ajan. Patajärvestä vesinäytteet otetaan yhtenä vuonna ennen kunnostusta ja yhtenä vuonna kunnostuksen toteuttamisen jälkeen. Näytteet otetaan Patajärvestä olemassa olevasta vedenlaadun tarkkailupisteestä heinä-elokuun aikana ja loka-maaliskuun aikana. Näytteistä analysoidaan: sameus, väri, lämpötila, happi, happi-%, alkaliniteetti, kokonaisfosfori, fosfaattifosfori, kokonaistypppi, ammoniumtypppi, nitraatti- ja nitriittitypen summa, pH, kiintoaine, sähkönjohtavuus ja rauta. Järven pintakerroksesta mitataan lisäksi a-klorofylli.

Tarkkailu voidaan yhdistää muihin alueen tarkkailuihin tai hyödyntää muiden tarkkailujen tuloksia. Tarkkailusuunnitelman muutoksista ja analyysivalikoimasta voidaan sopia Keski-Suomen ELY-keskuksen vesilain valvontaviranomaisen kanssa. Keski-Suomen ELY-keskus voi tarvittaessa muuttaa tarkkailusuunnitelmaa.

15. Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia kiinteistöllä [REDACTED] sijaitsevan kaivon vedenkorkeuteen ja -laatuun, mikäli kaivon omistaja antaa siihen suostumuksensa. Tarkkailu aloitetaan ennen hankkeen toteuttamista kirjaamalla vedenpinnan korkeustieto sekä ottamalla vesinäyte, josta määritetään koliformiset bakteerit, väri, sameus ja COD_{Mn}. Hankkeen toteuttamisen jälkeen uuden keskivedenpinnan korkeuden tilanteessa tarkistetaan kaivon vedenkorkeustieto sekä otetaan vesinäyte, josta tehdään yllä määrätyt analyysit.

16. Tarkkailujen tulokset on toimitettava Keski-Suomen ELY-keskuksen vesilain valvontaviranomaiselle ja Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tiedot on pyydettyä esitettävä myös asianosaisille. Kiinteistön [REDACTED] kaivon tarkkailutulokset toimitetaan myös kyseisen kiinteistön omistajalle.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

17. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä viiden vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava olennaisilta osin 10 vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa ja myönnetyt käyttöoikeudet raukeavat.

Ilmoitukset

18. Töiden aloittamisesta on 30 päivää etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Keski-Suomen ELY-keskuksen vesilain valvontaviranomaiselle ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille maanomistajille. Mikäli työt ajoittuvat useammalle vuodelle, tehdään ilmoitus kunakin vuonna erikseen.

19. Hankkeen ruoppausten ja läjitysten valmistumisesta sekä pohjapadon käyttöönotosta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Keski-Suomen ELY-keskuksen vesilain valvontaviranomaiselle ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle sekä Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Aluehallintoviraston ratkaisun perusteluita

Hanke on tarpeen Patajärven virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamiseksi. Vedenpinnan nostaminen ja ruoppaukset lisäävät vesisyvyyttä sekä hidastavat vesialueen umpeenkasvua. Toimenpiteet parantavat Patajärven pääosan rantakiinteistöjen virkistyskäyttöolosuhteita.

Hankkeesta saatava hyöty

Hankkeen merkittävin hyöty on vesistön virkistyskäyttöarvon paraneminen kesänaikaisten alimpien vedenkorkeuksien noustessa. Hankkeella on myös välillisiä vaikutuksia kiinteistöjen arvon nousuun. Hakija arvioi hankkeen rahalliseksi hyödyksi laskennallisen kiinteistöjen virkistyskäyttöarvon muutoksen 138 880 €. Hankkeen hyödyt ovat lähinnä aineettomia ja niiden arvoa on vaikea mitata rahamääräisesti.

Hankkeesta aiheutuvat menetykset

Hankkeesta aiheutuu menetyksiä veden alle jäävistä alueista sekä pitkäaikaista haittaa alueiden vettymisestä. Hankkeesta aiheutuvina haittoina onkin otettu huomioon maa-alueiden jääminen pysyvästi veden alle ja vettymisvyöhykkeen nousu nykyistä ylemmäs. Veden alle jäävää joutomaata on 5,1 ha, metsää 0,1 ha ja tonttimaata 1 483 m². Veden alle jäävien alueiden arvon muutokseksi hakija on laskenut yhteensä 17 566 €. Vettyvää joutomaata on 21,4 ha, metsää 19,0 ha ja peltoa 5,4 ha, joiden arvonmuutokseksi hakija esittää yhteensä 17 710 €.

Haitat on määrätty korvattaviksi rantakiinteistön omistajille, jotka eivät ole antaneet suostumusta hankkeelle. Tilakohtaisissa haitta-arvioissa veden alle jäävien alueiden maankäyttömuodon mukainen yksikköhinta on huomioitu puolitoistakertaisena. Aluehallintovirasto on hyväksynyt hakemussuunnitelmassa esitetyt korvausperusteet vedenpinnan alle pysyvästi jäävien maa-alueiden ja maa-alueen vettymisestä aiheutuvista haitoista.

Hakija on esittänyt, että haittaa kärsivien kiinteistöjen osalta huomioitaisiin korvauksessa hankkeen aiheuttamat kiinteistökohtaiset hyödyt. Aluehallintovirasto on todennut, että haittaa kärsivien kiinteistöjen haitat on korvattava vesilaissa säädetyllä tavalla, ilman arvioitujen hyötyjen huomioimista. Vesilain mukaan lupaviranmainen voi vedennostohankkeissa velvoittaa (VL 6 luku 8 §) yksityistä hyötyä saavan osallistumaan hankkeen toteuttamiskustannuksiin. Osallistamisesta tulee kuitenkin tehdä erillinen hakemus, jollaista ei tässä hankkeessa ole tehty.

Käyttöoikeuksien myöntäminen

Lupa keskivedenkorkeuden nostamiseen voidaan myöntää kannatusedellytyksen perusteella, sillä luvan saajalla on kirjalliset suostumukset vähintään kolmeen neljäsosaan pysyvästi veden alle jäävien maa-alueiden omistajilta. Luvan saaja myös omistaa noin 60 % veden alle jäävistä alueista. Luvan saaja saa käyttöoikeuden veden alle jäävään maa-alueeseen lupapäätöksen yhteydessä, kun luvan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Luvan saajalla on kirjallinen suostumus pohjapadon rakenteita varten tarvittavaan maa-alueeseen, ja hakija omistaa padon alle jäävän vesialueen. Hakija omistaa osin hanketta varten tarvittavan vesialueen. Korpilahden valtioonmaan (179-893-1-1) osalta hakijalla on suostumus keskimääräisen vedenkorkeuden nostoon.

Niiden osalta, jotka eivät ole suostumustaan luvan saajalle antaneet, voidaan hanketta varten tarvittavat käyttöoikeudet myöntää vesilain (587/2011) 2 luvun 13 §:n 2 momentin nojalla. Tästä myönnetystä pysyvästä käyttöoikeudesta aiheutuu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä kyseisten kiinteistöjen omistajille. Korvattava edunmenetys on arvioitu lupamääräyksessä 12.

Luonnonarvot ja vesienhoitosuunnitelma

--

Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman vuosille 2016–2021 mukaan Patajärven ekologinen tila on luokiteltu erinomaiseksi. Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunnossaan esittämän arvion mukaan hankkeella ei ole vaikutuksia järven ekologiseen tai kemialliseen tilaan. Aluehallintovirasto on arvioinut, että hanke ei vaikuta haitallisesti järven tai pohjavesialueen vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen. Ruoppaukset kuitenkin aiheuttanevat veden samentumista ja ravinnepitoisuuksien kohoamista lyhytaikaisesti Patajärvestä ja Mattilanjoessa. Haittoja vähennetään pyrkimällä tekemään työt mahdollisuuksien mukaan alhaisen vedenkorkeuden aikana tärkeimmän virkistyskäyttöajan ulkopuolella.

Hankkeen luvanmukainen toteuttaminen ei ennalta arvioiden vaikuta haitallisesti Patajärven alapuolisen Muuratjärven veden laatuun, virtaamaan, kalastoon tai kalastukseen. Ruoppausten aikana Muuratjärveen Patajärvestä Mattilanjoen kautta laskeva vesi voi olla tavanomaista sameampaa, mutta haitta on lyhytaikainen.

Ruoppaukset ja vedenpinnan nosto vaikuttanevat linnuston arvokkaimpiin pesimä- ja levähdysalueisiin, koska ilmaversoiskasvillisuuden vallitsevat matalat ranta-alueet ovat todennäköisesti lajistolle tärkeimpiä suoja- ja lisääntymispaikkoja. Vaikutusten lieventämiseksi ruoppauksia on rajattu pois linnuston kannalta arvokkaimmiksi arvioiduilta alueilta. Keskivedenkorkeuden nostamisen 0,33 metrillä voidaan myös katsoa vakauttavan järven olosuhteita etenkin rannan läheisyydessä pesivien lintujen osalta vedenkorkeuksien vaihtelun pienentyessä. Tilapäisellä veden laadun muutoksella ruoppausten seurauksena ei ole arvioitu olevan vaikutusta linnustoon.

--

Hakemussuunnitelma ja lupamääräys huomioiden hanke voidaan toteuttaa siten, että se ei hävitä tai heikennä viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, eikä luonnonsuojelulaki siten tältä osin estä hankkeen toteuttamista.

Mattilanjoessa on esiintynyt saukko Tikkanan luontoselvityksen (██████████, 2003) mukaan. Saukko on luontodirektiivin IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Vesistöjärjestelyt, joissa uomaa perataan, rantoja pengerretään tai niiden kasvillisuutta poistetaan, heikentävät saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa (Suomen ympäristö 1 | 2017). Tämän vuoksi hankkeen luparatkaisussa edellytetään varmistamaan luonnonsuojelulain mukaiset edellytykset suunnitelluille toimenpiteille ja

lupamääräykseen 1 on liitetty selvitysvelvollisuus saukon lisääntymis- tai levähdyspaikkojen selvittämiseksi Mattilanjokeen kohdistuvien toimenpiteiden osalta.

Hanke ei luparatkaisu ja lupamääräykset huomioiden ole ristiriidassa alueen maankäytön suunnittelun kanssa. Tikkanen osayleiskaavan erityisiä ympäristöarvoja osoittavat MY-alueet on huomioitu luparatkaisussa ja lupamääräyksessä 1. Vedenkorkeuden nostaminen sekä ruoppaukset läjityksineen voivat muuttaa jonkin verran alueen maisemakuvaa. Tämän muutoksen minimoimiseksi lupamääräyksen 3 mukaan kaivumassat läjitetään ensisijaisesti peltoalueille.

Intressivertailu

Hankkeesta voidaan katsoa olevan yleistä hyötyä järven virkistyskäyttömahdollisuuksien parantumisen myötä. Keskimääräisen alivedenkorkeuden ja alivedenkorkeuden nousu 0,46–0,47 m parantaa uintimahdollisuuksia ja hidastaa matalimpien rantojen umpeenkasvua sekä helpottaa veneilyä kyseisillä kiinteistöillä. Hankkeella on myös välillisiä vaikutuksia useimpien kiinteistöjen arvon nousuun.

Yleiselle edulle hankkeesta aiheutuu väliaikaista haittaa ruoppauksista johtuvasta veden samentumisesta. Haittaa pyritään lieventämään ajoittamalla ruoppaaminen virkistyskäytökauden ulkopuolelle.

Laskennallinen kiinteistöjen virkistyskäyttöarvon muutos eli hankkeen rahallinen hyöty on hakijan arvion mukaan 138 880 euroa, ja menetykset veden alle jäävien tai vettyvien alueiden seurauksena 35 276 euroa.

Hankkeesta yleisille ja yksityisille eduille saatavaa hyötyä voidaan pitää huomattavana verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

--

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. [REDACTED] on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan pohjapadon rakentamisen osalta. Toissijaisesti hän on vaatinut, että määrättyjä korvauksia korotetaan ja että luvan saaja velvoitetaan maksamaan korvausta, mikäli kunnostushanke osoittautuu kaivovedelle haitalliseksi. Lisäksi [REDACTED] on vaatinut, että kunnostushankkeen aiheuttamia biodiversiteettimuutoksia on tarkkailtava.

Patajärven keskivedenkorkeuden nostaminen patoamalla ei ole yleisen tarpeen edellyttämä hanke (vesilaki 2 luku 13a §), vaan se loukkaa yleistä ja yksityistä etua (vesilaki 3 luku 4 §) ja aiheuttaa kohtuutonta haittaa (vesiluku 6 luku 4 §). Järvi ei ole merkittävän virkistysreitillä varrella. Paikallisten asukkaiden yleisiin virkistystarpeisiin rakennetut uimaranta ja venepaikka parkkipaikkoinen toimivat nykyisellään hyvin. Järven kunnostushanke ei ole tarpeen, sillä Patajärven fysikaalis-kemiallinen tila on erinomainen. Järven rantapuusto tulee

kärsimään vedenpinnan nostosta, mikä aiheuttaa merkittävää maisemahaittaa. Tämä olisi myös maisemaa muuttava toimenpide, mikä olisi Tikkanan osayleiskaavan MY-alueiden erityisiä ympäristöarvoja suojelevien tavoitteiden vastaista. On suuri riski, että vedenpinnan nosto aiheuttaisi huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa sekä vahingoittaisi järven lintulajiston ja viitasammakon lisääntymisalueita.

Kiinteistölle [REDACTED] ja [REDACTED] lupapäätöksessä määrätyt korvaukset 559 euroa ja 2 255 euroa ovat riittämättömät. Kiinteistönvälittäjän arvio tilojen arvon alenemisesta on noin 35 000 euroa, mikäli vedenpintaa nostetaan 0,50 m. Puistomaisen rantapihan ja uimapaikan käyttömahdollisuudet sekä omalaatuisen kiinteistökokonaisuuden miljöö kärsisivät merkittävästi myös noin 0,30 m vedenpinnan nostosta. Hoidettua rantaa vettyisi ja puustoa kuolisi, mikä aiheuttaisi maisemahaittoja.

Lupamääräyksiin 14, 15 ja 16 liittyen valittaja on katsonut, että luvan saajan kyky tarkkailla objektiivisesti hankkeen vaikutuksia on kiistanalainen.

2. [REDACTED] ovat vaatineet, että aluehallintoviraston päätös kumotaan. Toissijaisesti heidän on katsottava vaatineen, että jos lupa myönnetään, lupamääräyksiin tulee varmistaa, että Patajärven tulvakorkeudet eivät koskaan nouse kiinteistön [REDACTED] kivijalkaan saakka. Luvan myöntäminen edellyttäisi, että hakijan olisi esitettävä asiassa lisäselvitystä ja haittakorvaus olisi korotettava 1 654 eurosta 37 000 euroon rantasaunan korottamistarpeen vuoksi. Lisäksi [REDACTED] ovat vaatineet, että hallinto-oikeus toimittaa asiassa katselmuksen.

Luvan hakija on velvoitettava selvittämään tai tekemään ainakin seuraavaa:

- tarkempi selvitys yksityisistä ja yleistä menetyksistä,
- vedenkorkeusmittaukset ja mallinnukset on tarkistettava ja on julkistettava vedenkorkeustiedot vuosilta 2001–2018,
- haittoja kärsivillä kiinteistöllä on suoritettava viralliset tarkistusmittaukset,
- kirjallinen suunnitelma haittojen ehkäisemisestä ja sopimus haittojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta [REDACTED]-tilan osalta,
- ilmaversoisten vesikasvien niittäminen ja poiskerääminen ennen ruoppausta sekä ruoppauksen aikana irtoavan kasvillisuuden leviämisen estäminen järvessä,
- ruoppausmassojen läjittäminen siten, että läjitysalueilta ei kulkeudu ravinteita järveen ja peltoalueen läpi kulkeviin ojiin,
- läjitysalueiden maisemointi.

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset vesitaloushankkeelle eivät täyty. Hanke loukkaa yksityistä etua merkittävästi eikä hakija ole esittänyt hakemuksessaan sellaista yleistä tai yksityistä etua, joka olisi huomattava suhteessa todennäköisiin etujen menetyksiin. Hankkeesta syntyy yksityistä hyötyä muutamalle kiinteistölle, mutta hyödyn laskentaperuste ja näin ollen hyödyn suuruus on kyseenalainen.

Keskivedenkorkeuden nostaminen ei ole tarpeellista. Pienimuotoisia ruoppauksia voitaisiin toteuttaa tarvittaessa. Ruoppauksille ja keskivedenkorkeuden nostolle ei ole ekologisia perusteita, sillä Patajärvi ei ole

rehevöitynyt, järvessä ei ole esiintynyt happikatoja ja järven ekologinen tila on arvioitu erinomaiseksi.

██████████ ja Jyväskylän kaupungin vedenkorkeusmittausten tulokset ovat keskenään ristiriitaisia. Jyväskylän kaupungin mittaamana valittajien rantasaunan korko on N_{2000} 92,20 m ja ██████████ mittaamana rantasaunan korko on N_{2000} 92,00 m. Rakennuksen kivijalka on noin 0,35 m korkea, eli rakennuksen perustuskorko on noin N_{2000} +91,85 m. Mattilanjokeen ja Hangasojaan asetellut kivet voivat vaikuttaa vedenkorkeuden tunnuslukujen ja mallinnuksen luotettavuuteen.

Hakemuksessa ja aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa todetaan virheellisesti, että valittajien kiinteistön ██████████ rantasauna olisi nykyisellään tulvan vaarassa. Kokemuksen perusteella tämä ei pidä paikkaansa. Vesi ei ole koskaan, ainakaan vuodesta 1974 lähtien tarkasteltaessa, noussut rantasaunan kivijalkaan asti. Rantasaunaa on nostettava, jos Patajärven vedenkorkeutta nostetaan aluehallintoviraston myöntämän luvan mukaisesti. Kiinteistöllä ██████████ sijaitsevat saunarakennus, sen piha ja aittarakennus jäävät hankkeen vettymisalueelle. Pato nostaisi tulvakorkeuksia huomattavasti (0,31 m). Muuttuva ilmasto aiheuttaa myös riskin rakennuksille lisääntyvien tulvien, pidentyvän sulan maan kauden ja lisääntyvien sateiden vuoksi.

Keskivedenkorkeuden nostosta aiheutuu rantakoivujen kuolemista, mihin liittyy sekä puiden korvaaminen että maisemahaitta eli näkösuojan menettäminen valittajan kiinteistöllä.

Hanke perustuu vuonna 2006 tehtyyn suunnitelmaan, jolloin osa tiedoista on ollut päätöstä tehtäessä vanhentunutta. Limalevää ei ole esiintynyt 15 vuoteen, eikä Patajärvässä ole haisevia rantoja.

Vaarana keskivedenkorkeuden nostamisessa on ravinteiden vapautuminen veden valtaan joutuneista maa-aineksista esimerkiksi rantapelloilta sekä ranta-alueiden syöpyminen ja sortuminen. Vedenpinnan nosto vaikuttaisi suoraan luontodirektiivillä suojellun viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Viitasammakoiden lisäksi on arvioitava hanke- ja sen vaikutusalueen soveltuvuus muiden luontodirektiivin liitteen IV lajien (kuten isolampisukeltaja, jätisukeltaja, sirolampikorento sekä lummelampikorento) elinympäristöksi. Vedenpinnan nosto heikentäisi järven monimuotoista pesimälinnustoa muun muassa tulvaniitty- ja luhtaniittyalueiden ja matalien saarten kadotessa.

Vedenpinnan korotuksesta aiheutuisi merkittävää haittaa nykyisen uimarannan virkistyskäytölle. Keväällä 2019 veden ollessa korkeudessa N_{2000} +90,99 m yleinen uimaranta oli vielä veden vallassa.

Hankkeesta saattaa aiheutua haittaa alueen luonnolle, rantapuille ja maisemalle. Ruoppauksesta aiheutuu veden samenemista, ja veteen vapautuu ravinteita. Sedimentin läjityskasoista saattaa valua ravinteita takaisin vesistöön tai sadevedet voivat huuhdella ravinteita massoista.

3. ██████████ on vaatinut, että päätös on kumottava padon rakentamisen osalta.

Aluehallintovirasto ei ole ottanut huomioon padon vaikutuksia järven ekologiseen tilaan. Nämä asiat on mainittu Jyväskylän kaupungin ympäristösuojeluviranomaisen Patajärveä koskevassa lausunnossa. Järven veden laatu on erinomainen, ja on erittäin suuri vaara, että se heikkenee veden viipymän kasvaessa. Keskivedenkorkeuden nostamisesta ei aiheudu yleistä hyötyä vaan haittaa. Hyöty kohdistuu pääasiassa hankkeen toimeenpanijoille. Korkeuksien mittaauksissa on heittoa ja ristiriitoja. Mittaukset tulee varmistaa ulkopuolisen mittaajan toimesta. On syytä epäillä, että vettymäalueet ja veden alle jäävät alueet ovat selvästi suunnitelmassa esitettyä suuremmat.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksista julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Jyväskylän kaupungissa.

Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Jyväskylän kaupungille, Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, Metsähallitus Metsätalous Oy:lle, Metsähallituksen Luontopalveluille ja Keski-Suomen museolle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksista. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen. Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Metsähallitus Metsätalous Oy ja Keski-Suomen museo eivät ole antaneet vastinetta.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on valituksista antamassaan lausunnossa todennut, että päätöksessä on annettu määräys ennakoimattoman edunmenetyksen varalle.

██████████ valituksen johdosta aluehallintovirasto on lausunut lisäksi, että valituksessa mainittu kiinteistölistaus on kopioitu Hakemuksen vireilletulo -kohdasta. Kiinteistö ██████████ on huomioitu Lupahakemuksen sisältö -otsikon väliotsikon Hanketta varten tarvittavat alueet -kohdassa. Hakija on täydentänyt kyseistä kohtaa.

Muilta osin aluehallintovirasto on viitannut päätöksensä ratkaisuun ja lupamääräysten perusteluihin.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen on ilmoittanut, että se ei anna vastinetta asiassa.

Metsähallitus on ilmoittanut, että sillä ei ole lausuttavaa valituksista.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on vastineessaan uudistanut asiassa aikaisemmin lausumansa. Hakemuksesta antamassaan lausunnossa ELY-keskus on tuonut esille muun muassa seuraavaa: Hankesuunnitelman mukaan ruoppaustoimenpiteitä suoritetaan Patajärven lisäksi myös Mattilanjoessa ja Rimminlammessa. Selostuksen pohjalta jää epäselväksi, kattaako alueella

tehty luontoselvitys myös Mattilanjoen ja Rimminlammen alueet. Luontoselvitys tulee laajentaa kattamaan myös nämä alueet, mikäli ne nykyisestä selvityksestä puuttuvat.

Hankealue on selostuksessa todettu linnuston osalta monipuoliseksi ja arvokkaaksi alueeksi. Ruoppaukset ja vedenpinnan nosto vaikuttavat väistämättä linnuston arvokkaimpiin pesimä- ja levähdysalueisiin, koska ilmaversoiskasvillisuuden vallitsevat matalat ranta-alueet ovat todennäköisesti lajistolle tärkeimpiä suoja- ja lisääntymispaikkoja. Koska linnustollisesti arvokkaimpia alueita ei ole osoitettu kartoin, jää hankkeen linnustovaikutusten osalta tältä osin epäselvyyttä vaikutusten merkittävydestä.

Vaikka tulvien mallinnuksessa käytetyn 18 viime vuoden aineiston perusteella Patajärven ylivedenkorkeudet eivät hankkeen vaikutuksesta sanottavasti nouse, voi muun muassa ilmastonmuutos aiheuttaa epävarmuustekijöitä tulevaisuuden tulvakorkeuksien arvioinnissa. Hanketta toteutettaessa tulee kiinnittää erityistä huomioita siihen, etteivät Patajärven suurimmat tulvat nouse nykyisestä. Mattilanjoen yläosan ruoppauksilla voidaan osaltaan vähentää tulvariskiä Patajärvellä.

ELY-keskus on valituksia koskevassa vastineessaan esittänyt lisäksi muun muassa seuraavaa. Keväällä 2021 ehdotusta Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmaksi (2022–2027) täydennettiin koskien kaikkia järviuodostumia, joille ei ollut tehty hydrologis-morfologista (HyMo) tilaluokitusta. Myös nyt kyseessä olevan Patajärven HyMo-tilaluokka arvioitiin. Aiemmin muodostumalle oli tehty ohjeistuksen mukainen alustava ensimmäisen vaiheen tarkastelu (2005–2006 ja 2019), joiden mukaan HyMo-muutokset oli arvioitu vähäisiksi.

Toimenpideohjelmaehdotuksessa Patajärven HyMo-muuttuneisuusluokka on erinomainen (0 pistettä). Ohjeistuksen mukaan erinomaisessa HyMo-tilassa (maksimi 2 pistettä) yhdenkään tekijän muutos ei saa olla yhtä pistettä suurempi. Esitetty keskimääräinen 0,33 m vedenkorkeuden nostaminen ei heikennä HyMo-tilaa, koska se antaisi tarkasteltavan tekijän ”lasku ja nosto (m) (raja-arvot riippuvat nykyisestä keskisyvyydestä)” vain yhden pisteen neljästä (alle 0,5 m, vaikutus vähäinen). Vastaavasti suunnitellun pohjapadon estevaikutus kalojen kulkuun saa korkeintaan olla vähäinen, jotta HyMo-tila ei heikkene.

Hankkeella ei käytettävissä olevien tietojen perusteella ole ennalta arvioiden vaikutusta Patajärven muodostuman erinomaiseen ekologiseen tilaan. Luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa on otettu huomioon mitä vesienhoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Vedenpinnan nostohankkeisiin harvemmin sisällytetään ruoppauksia. Nyt suunnitellut ruoppaukset vaikuttavat massiivisilta. Hankkeen suunnitelmassa on arvioitu vedenpinnan noston hyödyt ja haitat. Haittoja kärsiville on hakemuksen liitteenä olevassa suunnitelmassa esitetty maksettavaksi korvauksia tai esitetty toimenpiteitä, joilla haittoja voidaan vähentää.

Hankkeen toteuttaminen ei aiheuta erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa heikentymistä. Vesistön tilan kannalta vedenpinnan nostoa pidetään yleisesti ottaen hyödyllisenä kunnostustoimenpiteenä. Matalissa järvissä pinnan nousu on eduksi esimerkiksi veden happipitoisuuden kannalta. Vesistön käyttäjälle etua tulee järven mataluuden haittojen ja usein myös liiallisen vesikasvillisuuden vähentymisenä. Hankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia pohjavesialueeseen.

Muuramen osakaskunta on valituksista, lausunnosta ja vastineesta antamassaan vastineesta todennut muun muassa seuraavaa. Patajärven kunnostuksen kestoteemana on ollut jo vuodesta 1990 lähtien parantaa järven virkistyskäyttömahdollisuuksia. Jyväskylän kaupungin vahvistamassa Tikkalan osayleiskaavassa vuodelta 2011 korostetaan Patajärveä asukkaiden viihtymisen ja virkistymisen kannalta. Patalaiturin uimaranta ei nykyisellään tarjoa kesäaikana sellaista virkistyskäyttöä, jota uimarannalta odotetaan. Osakaskunta on vastineessaan esittänyt valokuvia, joista ilmenee voimakkaan vedenpinnan laskun kevään tulvakorkeuksista kesän kuivimpaan aikaan muun muassa Patalaiturin uimarannalla ja Mattilanjoen suussa sijaitsevalta matalalla rannalla. Patalaiturilla oli vähäisen vesimäärän vuoksi uintikielto lyhyemmän laiturin päästä kesällä 2019. Kesällä 2020 venevalkaman laiturilla jatkettiin uimalaituria, jotta päästiin ”siedettävälle vedenkorkeudelle” lapsia ajatellen.

Rannan puusto ei tule olennaisesti kärsimään vedenpinnan nostosta. Yksittäisiä puita ja pajuja tulee kuolemaan. Kesäaikaisten vedenkorkeuksien nosto voi vähentää viitasammakoiden kutualueiden kuivumisriskiä. Umpeenkasvun ehkäisemisellä ja hidastamisella voi olla myös positiivisia vaikutuksia linnustolle. Joissakin tapauksissa, jos rantaluhtia on hävinnyt, lintukannat ovat saattaneet kärsiä. Keskivedenkorkeuden kohtuullisella nousulla ei välttämättä ole merkittäviä negatiivisia vaikutuksia rantaluhtiin. Paikoin luhdet voivat kellua, jolloin vedenkorkeuden nosto ei vaikuta niiden kosteusoloihin. Rantojen maassa kiinni olevien luhtien kosteusolot voivat vedenkorkeuden noustessa lisääntyä. Luonnonkiertoon kuuluvat normaalit tulvat, eivätkä matalat lintujen suosimat alueet poistuisi, vaan osittain niitä muodostuisi lisää. Patajärven vedenkorkeutta laskettiin noin metri vuonna 1891, jonka jälkeenkin järven vedenkorkeuteen on puututtu ja vesiolosuhteita muutettu.

Suostumuksensa suunnitellulle hankkeelle on antanut 91,7 % niiden kiinteistöjen omistajista, joiden ranta-alueita jää veden alle. Hyötylaskelman periaate perustuu tutkimuksiin, joita on referoitu [REDACTED] väitöskirjassa Hyödynarviointi vesistöjen kunnostushankkeissa (2001). Käytetty hyödyn arviointimenetelmä on kehitetty tutkimusten pohjalta siten, että se on teknisesti ja taloudellisesti käyttökelpoinen arviointimenetelmä järvien vedenpintojen nostohankkeissa. Menetelmää on käytetty useissa vastaavissa hankkeissa.

Hankkeessa on määritetty menetykset ja korvaukset vesilain ja vallitsevan oikeuskäytännön mukaisesti kaikille osallisille yhtenevällä tavalla. Vettymisestä aiheutuva menetys on suunnitelman mukaisesti laskettu maan tuotannolliselle käytölle eli maa- ja metsätaloudelle. Rakenteille aiheutuva menetys on määritetty tulvasta aiheutuvana menetyksenä.

Muuramen osakaskunta haki 14.7.2021 Keski-Suomen ELY-keskukselta valtionavustusta hankkeelle: Patajärvi-hanke: Aluehallintoviraston lupapäätöksen edellyttämät selvitykset sekä rantojen niitot ja raivaukset. Rahoituspäätös tehtiin 15.9.2021. Tällä hankkeella varmistetaan objektiivinen vesistön seuranta aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti.

Ylivedenkorkeus (HW) on tunnusluku, joka on laskettu vertailuvesistömenetelmällä. Menetelmässä käytetään pitkää aikasarjaa, jolloin vedenkorkeuksien tunnusluvut ovat mahdollisimman lähellä todellista. Ylivedenkorkeuden tunnusluku (HW) on yksi arvo koko laskentajaksolta, jolloin se sisältää enemmän epävarmuutta kuin keskimääräiset tunnusluvut (MNW, MW, MHW). Tämän vuoksi suunnittelussa on käytetty varovaisuusperiaatetta, jonka mukaisesti laskennallinen ylivedenkorkeus on suurempi kuin havaittu ylin vedenkorkeus. Korkein havaittu vedenkorkeus on $N_{2000} +91,69$ m (23.4.2018). Vuotta 2018 pidetään yleisesti keskimääräistä suuremman tulvan vuotena. Suunnitelmassa on tavoiteltu maltillista vedenpinnan nousua tulva-aikana. Keskimääräinen tulvakorkeus eli ylivedenkorkeus nousee 0,04 m (vuotuinen todennäköisyys 50 %) ja kerran noin 25–40 vuodessa toistuva tulvakorkeus nousee 0,01 m (vuotuinen todennäköisyys 2,5–4 %). Hankkeen hydrologiset ja mitoituslaskelmat on tarkistettu kokonaisuudessaan tätä vastinetta varten. Laskelmat on todettu paikkansa pitäviksi. Vedenkorkeuden havaintoasteikon siirtyminen on huomioitu laskelmissa.

Suunnittelun yhteydessä mitattiin Mattilanjoki ja siinä olevat kynnykset. Paikalla tehtyjen havaintojen mukaan niskan kivet eivät olleet hiljattain uomaan asetettuja. Vertailuvesistö-laskennan kalibroinnissa painotettiin lisäksi havaintojakson tuoreimpia (2017–2018) ja täten luotettavimpia havaintoja, koska tiedossa oli, että aikaisempina vuosina tai vuosikymmeninä uomassa on mahdollisesti harjoitettu kiveämis- ja purkamistoimintaa.

Luvan hakija on liittänyt Hangasojasta 16.8.2018, 8.6.2019 ja 19.9.2023 otettuja valokuvia vastineeseen ja todennut, että kuvien vertailun perusteella ei voi väittää, että Hangasjokeen olisi tuotu uusia kiviä patoamistarkoituksessa 16.8.2018 jälkeen. Suunnittelija [REDACTED] laatimien laskelmien mukaan Hangasjärven luvattomalla patoamisella ei ole ollut vaikutusta Patajärven vedenkorkeuksiin.

[REDACTED] korvausvaatimukset ovat perusteettomia. Suunnittelussa on käytetty varovaisuusperiaatetta ja määritetty sokkelin korkeus eli kastuessaan vahingoittuvan rakenteen korkeus alemmaksi kuin sokkelin yläpinnan korkeus. Samoin varovaisuusperiaatteen mukaisesti on suunnitelmassa lausuttu, että rakenne on tulvavaaran alainen, vaikka kastuessaan vaurioituvat rakenteet ovatkin korkeammalla kuin suurin tulvakorkeus. Valittajien rakenteet ovat niin korkealla, että niiden kivijalat tai anturat eivät ole uuden keskivedenkorkeuden mukaisessa korkeustasossa. Rakennuksen perustamiskorkeus on valittajien mukaan $N_{2000} +91,85$ m, joka on noin 0,84 m korkeammalla kuin suunniteltu keskivedenkorkeus ja noin 0,45 m korkeammalla kuin suunniteltu keskiylivedenkorkeus. Rakennuspaikan maaperä on hiekkaa, jonka rakentamisolosuhteiden ei voi katsoa olennaisesti muuttuvan vedenkorkeuden muutoksen vuoksi. Täten voidaan arvioida, että

vedenkorkeuksien muutoksesta ei aiheudu rakenteille vaurioita tai tontin käyttö ei vaikeudu.

██████████ on vastaselityksessään täsmentänyt vaatimustaan. Hän on esittänyt, että puukuolemien ja vahingonkorvauksien laskenta tulee suorittaa vasta sitten, kun vahinko on todettavissa, eli 5–10 vuotta pohjapadon rakentamisen jälkeen. ██████████ on alentanut korvausvaatimuksensa 26 400 euroon edellyttäen, että vedenkorkeuden nousu on 0,33 m. Lisäksi ██████████ on vaatinut, että seurannan (muun muassa ██████████ kaivo) ja vahinkojen laskennan tulee tapahtua viranomaistyönä. Korvattavien kohteiden joukkoon kuuluu myös ██████████ omistaman niemen kärjessä oleva luonnontilainen hiekkapohjainen uimaranta, joka tulee jäämään veden alle. Hoidettu piha-alue talon ja uimarannan välissä tulee vettymään kulkukelvottomaksi. ██████████ luhtaniityllä elää viitasammakoita, jotka joutuvat siirtymään ylemmäksi, jos vesi nousee. Ylempänä oleva alue on monin paikoin viitasammakoille sopimaton elinympäristö.

██████████ ovat vastaselityksessään tarkentaneet perusteita, joiden vuoksi lupapäätös on kumottava.

Koko suunnitelma on tehty noin 0,17–0,20 m korkeammalta. Vedenkorkeus voi nousta tosiasiaassa 0,50 m (0,33 m + 0,17 m). Vaikutuskartat eivät ole oikein laadittuja. Vertailujärvenä käytetyn Muuratjärven ja Patajärven ero keskivedenkorkeudessa on 0,30 m, kun suunnitelmassa ero on 0,22 m. Lisäksi vaikuttaa epäuskottavalta, että Patajärven korkeus olisi ollut $N_{2000} + 91,70$ m keväällä 2018. Tällöin Muuratjärven ja Patajärven tulvakorkeuksien ero olisi ollut 0,54 m, joka olisi ollut hyvin suuri verrattuna aikaisempiin vuosikymmeneihin. ██████████ tekemässä (rakennuksen) nostosuunnitelmassa rantasaunan korko on $N_{2000} + 92,00$ m ja perustamistaso $N_{2000} + 91,65$ m, kun rakennusviraston mittauksissa vastaavat korot ovat $N_{2000} + 92,20$ m ja $N_{2000} + 91,85$ m. Patajärven vuonna 2018 mitattu vedenkorkeus $N_{2000} + 91,69$ m ei voi pitää paikkaansa. Jyväskylän kaupungin mittausta suorittaneiden henkilöiden mukaan kyseinen vedenkorkeus olisi ollut 0,16 m alempana. Katselmuksessa keväällä 2019 vedenpinnan korkeus oli Patajärven vedenkorkeuksia suorittavan mittaajan mukaan $N_{2000} + 91,03$ m ja edellisenä päivänä $N_{2000} + 91,23$ m. Järven pinta ei ole voinut laskea vuorokaudessa 0,20 m, eikä mittauksia voida pitää luotettavina. Katselmuksessa rakennuksen koron $N_{2000} + 92,20$ m ja vedenkorkeuden $N_{2000} + 91,03$ m välinen ero oli 1,17 m. Mittaamalla valittaja sai eroksi noin 1 m, eli rakennuksen koroksi olisi näin laskien tullut $N_{2000} + 92,00$ m. ██████████ merkitsemä $N_{2000} + 91,40$ m on valittajien rannassa Jyväskylän kaupungin mittausten mukaan $N_{2000} + 91,60$ m.

Hakijan esitys tulvakorkeuksista ei myöskään ole uskottava. Korkeimmat tulvat eivät ole nousseet ██████████ saunan pihaan. Tällä vuosikymmenellä vesi on kaksi kertaa noussut lähelle kivijalkaa.

Patajärven korkeus on pysynyt samana $N_{2000} + 90,70$ m 130 vuotta. Patajärvellä on monta mökkiä rakennettu 1,5 m:n päähän keskivedenkorkeudesta $N_{2000} + 90,70$ m, joten sen korkeammaksi keskivesi ei saisi nousta. Patajärven rantarakentaminen alkoi 1970-luvun alussa. Tuolloin rakennusvirasto määritteli rakennusten koron ja silloin ei korkeammalle saanut

rakentaa. Mikäli Patajärven pintaa nostetaan yli karttakorkeuden, se loukkaa valittajien yksityistä etua, koska vedenpinnan noston seurauksena valittajien kiinteistöllä sijaitsevasta rantasaunasta tulee luvaton. Jyväskylän kaupungin rakennusvirastosta saadun tiedon mukaan valittajien rantasauna olisi nostettava korkeuteen N_{2000} 92,89 m, koska Patajärvellä on nyt virallisesti mitattu ylivedenkorkeus 91,88 m. Jyväskylän kaupungin rakennusjärjestyksen mukaan korko täytyy olla korkeimmasta tulvakorkeudesta 1 m ylöspäin, mikäli halutaan, että mökki on luvanmukainen.

Hakijan käyttämä hyödyn laskentamenetelmä perustuu siihen, että rannalla ei ole laituria. Patajärvelle menetelmä ei sovellu. Suunnitelman mukaan kun vedenkorkeutta nostetaan, niin toisen uimaranta huononee ja toisen paranee. Tämä johtunee siitä, että Patajärvi ei ole matala ja uimarannat ovat suurimmaksi osaksi hyviä. Kahlumatkalla ei ole olennaista hyötyä tai haittaa kiinteistön arvonnäilyksessä. Patajärven kaltaisessa järvessä, jossa jokien ja ojien suulle on kertynyt vuosikymmenien aikana kerros liejuja, ei saada paljon hyötyä vedenkorkeutta nostamalla. Oikea kunnostustapa olisi poistaa lieju, laittaa viira ja hiekkaa päälle.

Patalaiturin uimaranta on tehty vuonna 2013. Uimarannalla on paljon käyttäjiä. Lapsille ranta on kuitenkin liian syvä jo nykyisin. Osakaskunnan väite siitä, että Patalaiturin uimarannalla ei voisi uida, on perusteeton. Patajärvessä on voitu uida kesähelteillä silloinkin, kun monet muut rannat ovat Jyväskylässä uintikielossa sinilevän vuoksi. Valittajat ovat käyneet tarkistamassa vedensyvyyden Patalaiturilla, kun vedenkorkeus Mattilan sillan alla olevalla mittauspisteellä on ollut N_{2000} +90,40 m. Tuolloin lyhyemmän laiturin päässä syvyys oli noin 1 m ja toisen laiturin päässä olevan jatkeen päässä noin 1,50 m.

██████████ on vastaselityksessään täsmentänyt vaatimustaan seuraavasti. Jos padon rakentaminen hyväksytään, keskivedenkorkeuden nosto saa olla enintään 0,23 m. Suunniteltu ylivedenkorkeus N_{2000} 91,89 m ja keskivedenkorkeus N_{2000} 91,02 m on merkittävä kiinteästi useampaan kohtaan järven rannalla. Veneellä padon yli kulkeminen on varmistettava läpi kesän.

Padon rakentamiselle ei ole sellaista kannatusta (91 %) kuin hakija esittää. Keskivedenkorkeuden nostaminen koskettaa kaikkia rantakiinteistöjen omistajia ja vesistön käyttäjiä, mutta yksimielisyyttä hankkeesta ei ole asianomaisten kesken löydetty. Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen näkemys on, että hanketta ei voida pitää yleisen edun kannalta erittäin tärkeänä. Vesilain mukaisen luvan myöntämisen edellytykset eivät toteudu, sillä hankkeesta aiheutuvat yleiset ja yksityiset menetykset sekä muutokset ympäristön luonnonsuhteissa ja vesiluonnossa ovat suuremmat kuin hankkeen yleinen tai yksityinen hyöty.

Muuramen osakaskunta on 20.8.2023 toimittanut lisäselvitystä ██████████
██████████ saunan sokkelin korkeudesta.

██████████ ovat 5.9.2023 antaneet vastineen osakaskunnan lisäselvityksen johdosta ja toimittaneet lisäselvitystä.

Muuramen osakaskunta on 29.9.2023 antanut vastineen [REDACTED]
[REDACTED] lisäselvityksestä.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää [REDACTED] vaatimuksen katselmuksen järjestämisestä.
2. Hallinto-oikeus kumoaa aluehallintoviraston päätöksen ja palauttaa asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Aluehallintoviraston on asiaa käsitellessään otettava huomioon jäljempänä perusteluissa lausuttu.

Perustelut

1. Katselmus

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 48 §:n 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimien voi järjestää asian selvittämiseksi katselmuksen.

Kun otetaan huomioon perusteet, joiden vuoksi valittajat ovat pyytäneet katselmuksen järjestämistä, asiakirjoista saatava selvitys ja hallinto-oikeuden ratkaisun lopputulos, katselmuksen järjestäminen asiassa ei ole asian selvittämiseksi tarpeen.

2. Pääasia

Sovellettavat oikeusohjeet

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohdan mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Vesilain 3 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon asemakaava. Lisäksi on otettava huomioon, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista.

Vesilain 3 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Vesilain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Saman pykälän 2 momentin mukaan hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon:

- 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet;
- 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä
- 3) muut hankkeeseen osallistumattomalle taholle ja tässä laissa tarkoitettulle ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

Vesilain 6 luvun 4 §:n 1 momentin 1) kohdan mukaan ellei kyse ole yleisen tarpeen vaatimasta hankkeesta, lupaa ei saa myöntää sellaiselle keskivedenkorkeuden nostamista tai laskemista tarkoittavalle hankkeelle, josta aiheutuu sellaista rantakiinteistön käyttömahdollisuuksien olennaista huonontumista, joka aiheuttaa kohtuutonta haittaa tai vahinkoa alueen omistajalle tai haltijalle eikä tämä ole hankkeeseen suostunut.

Vesilain 6 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden nostaminen, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään kolmea neljännestä veden alle jäävän maa-alueen omistajat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa nostamiseen. Lupa voidaan myöntää myös, jos luvanhakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella enempää kuin puolta veden alle jäävästä alueesta.

Vesilain 6 luvun 6 §:n mukaan käyttöoikeuden myöntämisestä veden alle jäävään toisen alueeseen säädetään 2 luvun 13 ja 13 a §:ssä.

Vesilain 11 luvun 18 §:n 3 momentin mukaan lupaviranomainen voi erityisestä syystä määrätä hakemuksen mukaisesta toimenpiteestä aiheutuvan vahingon korvaamisen ratkaistavaksi myöhemmin. Lupaviranomaisen on asiaa ratkaistessaan velvoitettava hankkeesta vastaava hankkimaan korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys ja panemaan määräajassa vireille hakemus asiassa annetun korvausratkaisun täydentämiseksi. Päätös korvauskysymyksen siirtämisestä ratkaistavaksi erikseen ei estä vahingonkärsijää hakemasta korvausta tämän lain mukaisesti.

Vesilain 13 luvun 1 §:n 1 momentin 1) kohdan mukaan hankkeesta vastaava on velvollinen korvamaan tämän lain tai siihen perustuvan luvan nojalla suoritetusta tai suoritettavasta toimenpiteestä aiheutuvan edunmenetyksen tämän luvun mukaisesti, jos edunmenetys aiheutuu luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta ja 2) kohdan mukaan, jos edunmenetys aiheutuu oikeudesta käyttää tai lunastaa toiselle kuuluvaa omaisuutta.

Lain esityöt

Hallituksen esityksessä vesilainsäädännön uudistamiseksi HE 277/2009 on todettu muun muassa, että vesilain 6 luvun 4 §:n mukaisilla keskivedenkorkeuden nostamisen erityisillä edellytyksillä turvataan yksittäisten rantakiinteistöjen oikeuksia sekä yleisiä luonnonsuojellisia intressejä. Erityiset edellytykset eivät koske yleisen tarpeen vaatimia hankkeita. Näissä hankkeissa omaisuusuoja otetaan huomioon korvaus- ja lunastusmenettelyssä.

Pykälän 1 kohta liittyy 5 §:n mukaiseen suostumusmenettelyyn, jolla helpotetaan nostohankkeiden toteuttamista. Yksityisiä etuja suojaava säännös on tarpeen tasapainottamaan lupaharkintatilannetta ja turvaamaan yksittäisten kiinteistönomistajien oikeuksia. Esimerkiksi laajasti kannatettu hanke saattaa olla yksittäisen kiinteistönomistajan näkökulmasta ei-toivottu, jos hänen kiinteistönsä alavuuden vuoksi muuttuisi huomattavan suurelta osin vesialueeksi. Lupaharkintaa ei voida sen vuoksi perustaa yksinomaan yleiseen intressivertailuun.

Vaikka vesitaloushankkeen toteuttajan velvollisuus korvata hankkeesta aiheutuvat haitat ohjaa osaltaan toteuttamaan hankkeet haittoja minimoivalla tavalla, tulee haittojen välttämistä koskevan periaatteen sisältyä myös luvan myöntämisedellytyksiin. Säännös muodostaa luvanmyöntämiseen, josta kuitenkin voidaan poiketa haitankärsijän suostumuksella. Lisäksi ehdotuksen 13 luvun 12 §:ään sisältyy rannanomistajan asemaa turvaava, nykyisen vesilain 11 luvun 7 §:n kaltainen säännös koko kiinteistön lunastusvelvollisuudesta, jos jäljelle jäävän osan käyttämiselle aiheutuu hankkeesta huomattavaa pysyvää haittaa. Tämä huomioon ottaen käsillä olevaa säännöstä ei tule tulkita laajemmin kuin mitä perustuslain turvaaman omaisuudensuojan toteutuminen edellyttää, jotta se ei tarpeettomasti estäisi keskivedenkorkeuden nostohankkeita.

Säännöksellä pyritään turvaamaan ensisijaisesti ympärivuotista asuinkäyttöä tai vapaa-ajan käyttöä muiden intressien jäädessä otettavaksi huomioon säännönmukaisessa intressivertailussa.

Asiassa saatu selvitys

Muuramen osakaskunta on hakenut vesilain mukaista lupaa aluehallintovirastolta Patajärven ja Mattilanjoen kunnostukselle. Hankkeen tavoitteena on hidastaa järven matalien rantojen umpeenkasvua ja poistaa virkistyskäyttöä haittaavia matalikkoja erityisesti rakennettujen rantojen kohdilta.

Patajärven keskivedenkorkeutta on tarkoitus nostaa noin 0,33 m Mattilanjokeen rakennettavalla pohjapadolla. Vedenkorkeuksia on suunniteltu nostettavaksi siten, että kesänaikaiset alimmat vedenkorkeudet nousevat keskimäärin 0,46 m ja keskimääräinen tulvakorkeus 0,04 m. Padon virtauskynnyksen leveys on 20 m ja kynnyksen korkeus $N_{2000} +91,10$ m. Patoon rakennetaan 12,0 m leveä kynnyksen tasoon $N_{2000} +90,95$ m ja kynnyksen keskelle alivirtaama-aukko. Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään myöntänyt luvan Patajärven keskiveden nostamiseen korkeudesta $N_{2000} +90,68$ m korkeuteen $N_{2000} +91,01$ m. Lisäksi hankkeessa ruopataan Patajärven ja Mattilanjoen vesialuetta.

Patajärvi sijaitsee Jyväskylän kaupungissa Tikkanen kylässä. Patajärven vesipinta-ala on noin 129 ha, rantaviivan pituus noin 11,1 km, suurin syvyys 18 m ja keskisyvyys noin 3,7 m. Järven teoreettinen viipymä on noin 3,1 kuukautta. Järven valuma-alueen laajuus on noin 57,1 km². Patajärvi laskee Mattilanjokea pitkin Muuratjärveen.

Patajärvellä on tehty vedenkorkeushavainnot vuosina 2000–2005 ja 2017–2018. Asteikon alapään korkeus oli painunut asennuksen jälkeen noin 0,29 m vuonna 2017 tehdyn tarkistusmittauksen perusteella. Hydrologisia lähtötietoja on tarkennettu käyttämällä vertailuvesistöä läheistä Saarijärveä, josta on kattavat vedenkorkeus- ja virtaamahavainnot. Lisäksi Muuratjärven vedenkorkeustietoja on käytetty Mattilanjoen virtausmallissa mallinnuksen alapuolisena reunaehtona. Vedenkorkeudet ja lähtövirtaamat on määritetty vesitaselaskennalla vuosille 2000–2018.

Patajärvi on tyypiltään runsashumuksinen järvi, ja se on vesienhoidossa luokiteltu ekologiselta tilaltaan erinomaiseksi. Patajärvessä on tehty kasvillisuuskartoitus vuonna 2017. Linnustoa on seurattu vuosina 1984–2018. Patajärvi on linnustoltaan monipuolinen ja arvokas. Patajärvellä on tehty viitasammakkokartoitus keväällä 2018. Hakemuksen liitetyn karttapiirustuksen mukaan soitimella olleita viitasammakoita on havaittu lähinnä järven lounaisrannan tuntumasta, ja yksittäiset havainnot on tehty järven etelä- ja luoteisrantojen tuntumasta.

Patajärven käyttö on lähinnä rannanomistajien virkistyskäyttöä. Järven pohjoisosassa on paikallisten käyttöön kunnostettu uimaranta ja veneiden pitopaikka. Hankealueella on voimassa Tikkanen osayleiskaava vuodelta 2009. Patajärven rannoilla on useita MY-alueiksi osoitettuja alueita (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja).

Oikeudellinen arviointi

██████████ ovat ensisijaisesti vaatineet, että aluehallintoviraston päätös on kumottava siltä osin kuin päätöksellä on myönnetty lupa pohjapadon rakentamiseen. Pohjapadon tarkoituksena on keskivedenkorkeuden nostaminen. Päätöksen kumoaminen pohjapadon rakentamisen osalta merkitsisi sen vuoksi, että päätös kumottaisiin vedenkorkeuden nostamisen osalta. ██████████ ovat ensisijaisesti vaatineet koko päätöksen kumoamista eli vedenkorkeuksien nostamisen lisäksi myös ruoppausten ja läjitysten osalta.

██████████ on katsonut, että luvan myöntämisen edellytyksiä keskivedenkorkeuden nostamiselle ei ole olemassa sen vuoksi, että siitä aiheutuisi hänen rantakiinteistölleen vesilain 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettua haittaa. Lisäksi asiassa on ██████████ valitusten johdosta kyse siitä, onko aluehallintoviraston tekemä vesilain 3 luvun 4 §:n 2 kohdan mukainen intressivertailu tehty oikein Patajärven keskivedenkorkeuden nostamisen osalta. ██████████ valituksen johdosta asiassa on kyse siitä, onko aluehallintoviraston tekemä intressivertailu koko hankkeen osalta tehty oikein.

Vesilain 6 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ellei kyse ole yleisen tarpeen vaatimasta hankkeesta, lupaa ei saa myöntää sellaiselle keskivedenkorkeuden nostamisesta tai laskemisesta tarkoittavalle hankkeelle, josta aiheutuu sellaista rantakiinteistön käyttömahdollisuuksien olennaista huonontumista, joka aiheuttaa kohtuutonta haittaa tai vahinkoa alueen omistajalle tai haltijalle eikä tämä ole hankkeeseen suostunut. ██████████

valituksen mukaan hänen kiinteistöjensä puistomaisen rantapihan ja uimapaikan käyttömahdollisuudet kärsisivät merkittävästi keskivedenkorkeuden nostosta ja lisäksi rannan vettymistä seuraavasta rantapuuston kuolemista aiheutuisi maisemahaittoja.

Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintovirasto on tosin maininnut vesilain 6 luvun 4 §:n soveltamanaan oikeusohjeena, mutta ei ole ratkaisunsa perusteluissa arvioinut, voiko vedenkorkeuden nostaminen aiheuttaa Patajärven rantakiinteistöille lainkohdassa tarkoitettua haittaa. Ainakin [REDACTED] omistamat kiinteistöt ovat mataluutensa vuoksi alttiina kesäaikaisen vedenkorkeuden nostamisen haitoille ottaen myös huomioon kiinteistöillä oleva pihapiiri rantapuineen. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston olisi tullut arvioida mahdollinen haitta luvan myöntämisen edellytysten selvittämiseksi, mistä syystä asia on palautettava aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

Aluehallintovirasto on arvioinut luvan myöntämisen edellytykset vesilain 3 luvun 4 §:n 2 kohdan mukaisesti intressivertailussa. Menetyksiä on arvioitu aiheutuvan siitä, että alueita jäisi veden alle ja vettyisi. Hakemuksen mukaan kaikki veden alle jäävät alueet on katsottu menetyksiksi, mutta vettyivistä alueista menetyksiä on arvioitu aiheutuvan ainoastaan pelto-, metsä- ja joutomaalle. Metsämaan osalta arvioissa on ollut mukana menetettävä rantapuusto. Arviossa ei ole ollut mukana rantakiinteistöjen menetettävää rantapuustoa, vaan sen korvaamisesta on ollut tarkoitus sopia kiinteistöjen omistajien kanssa ja korvata puut ulkopuolisen arvioitsijan määrittämä puun hinta ilman maisemallisia arvoja.

Aluehallintovirasto on antanut rantapuuston korvaamista koskevan lupamääräyksen 12. Sen kolmannessa kappaleessa aluehallintovirasto on velvoittanut luvan saajan teettämään hyvissä ajoin riippumattoman ulkopuolisen arvioinnin hankkeen seurauksena menetettävän rantapuuston arvosta niiden kiinteistöjen osalta, joiden omistajat eivät ole antaneet hankkeelle suostumusta. Lupamääräyksen mukaan puusto tulee korvata kiinteistön omistajille arvion mukaisesti ja mikäli korvauksen suuruudesta ei päästä yhteisymmärrykseen, luvan haltijan on tehtävä aluehallintovirastolle hakemus asian ratkaisemiseksi.

Lupamääräyksen 12 kolmas kappale merkitsee, että rantapuustoon liittyvät edunmenetykset on jätetty selvitettäväksi vasta sen jälkeen, kun asia on jo ratkaistu luvan myöntämisen osalta. Lupamääräyksestä käy ilmi, että aluehallintovirasto on olettanut, että rantapuustolle aiheutuu vedenkorkeuksien nostamisesta johtuvasta vettymisestä haitallisia seurauksia, jotka olisi korvattava. Kun hakemus ei sisältänyt tältä osin vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytettyä arviota hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä, aluehallintoviraston olisi tullut edellyttää, että luvan hakija täydentää hakemustaan korvausarviolla. Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston olisi tullut ottaa rantapuustolle aiheutuvat vahingot menetyksenä huomioon intressivertailussa vesilain 3 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisesti.

Lisäksi hallinto-oikeus toteaa, että hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset on vesilain 13 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisesti määrättävä viran puolesta korvattavaksi, kun lupa vesilain mukaiselle hankkeelle myönnetään, jollei 11 luvun 18 §:stä muuta johdu. Vesilain 11 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi erityisestä syystä antaa hakemusasiassa päätöksen yksittäisestä asiakysymyksestä ennen asian ratkaisemista muilta osin. Saman lainkohdan 3 momentin mukaan lupaviranomaisen on tällöin asiaa ratkaistessaan velvoitettava hankkeesta vastaava hankkimaan korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys ja panemaan määrääjassa vireille hakemus asiassa annetun korvausratkaisun täydentämiseksi.

Aluehallintoviraston päätöksessä ei ole esitetty perusteita sille, että korvausten jättämiselle erikseen selvitettäväksi ja määrättäväksi olisi ollut vesilain 11 luvun 18 §:n mukaisia perusteita.

Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintovirasto on menetellyt vastoin vesilain 13 luvun 13 §:ssä ja 11 luvun 18 §:ssä säädettyä jättäessään korvaukset tältä osin myöhemmän selvityksen ja sen jälkeen tapahtuvan sopimisen tai aluehallintoviraston käsittelyn varaan. Myös tämän vuoksi asia on palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Asiaa uudelleen käsitellessään aluehallintoviraston on edellytettävä, että luvan hakija toimittaa lupamääräyksen 12 kolmannessa kappaleessa edellytetyn selvityksen ennen asian ratkaisemista. Tarvittaessa aluehallintoviraston on selvitettävä asiaa saamansa selvityksen ja erityisesti korvausvaatimusten perusteella esimerkiksi katselmuksen avulla. Aluehallintoviraston on myös otettava huomioon hallinto-oikeudelle toimitetut selvitykset.

Aluehallintoviraston on asiaa uudelleen käsitellessään otettava lisäksi huomioon seuraavaa:

Päätöksen selkeyttämiseksi kohdeluettelo luvan saaneista kaivu- ja läjitysalueista tulisi olla selkeästi esitettynä esimerkiksi päätökseen liitettävällä kartalla.

Tarvittavat luontoselvitykset (esimerkiksi lupamääräys 1 b ja 1 d) tulee toteuttaa ja selvittää hankkeen vaikutukset niihin pääsääntöisesti ennen luvan myöntämisestä, jotta nämä asiat voidaan ottaa huomioon arvioitaessa luvan myöntämisen edellytyksiä.

Lupamääräyksessä 3 sanottu viitasammakkoalue on päätöksessä täsmennettävä esimerkiksi viittaamalla tiettyyn piirustukseen tai liittämällä päätökseen karttapiirros.

Ennen mahdollisen luvan myöntämistä on selvitettävä hankkeessa käytettävä ruoppausmenetelmä. Ruoppausmenetelmällä on huomattava vaikutus läjitysalueiden tarpeeseen ja niistä annettaviin määräyksiin.

Mittakaavaltaan järven kokoon nähden melko suurten ruoppausten aiheuttamat vaikutukset ja vedennoston vaikutukset eliöstöön tulee ottaa huomioon intressivertailussa. Esimerkiksi linnustoon kohdistuu vaikutuksia, kun niille sopivia pesimäalueita häviää ruoppausten ja vedennoston myötä. Linnustollisesti tärkeät alueet on merkittävä kartalle.

Rantapuuston menetyksen arvioinnissa on otettava huomioon, että osayleiskaavan MY-alueilla oleva menetettävä rantapuusto on todennäköisesti maisemallisesti arvokasta.

Patajärven viimeisimmät vedenkorkeusmittaustiedot tulee ottaa huomioon hankkeen vaikutuksia arvioitaessa.

Johtopäätös

Aluehallintovirasto ei ole luvan myöntämisen edellytyksiä harkitessaan arvioinut, aiheutuuko vedenkorkeuden nostamisesta vesilain 6 luvun 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettua rantakiinteistön käyttömahdollisuuksien olennaista huonontumista, joka aiheuttaa kohtuutonta haittaa tai vahinkoa alueen omistajalle, joka ei ole hankkeeseen suostunut. Näin ollen vesitalousluvan myöntämisen edellytyksiä ei ole asiaa ratkaistaessa riittävästi selvitetty.

Lupamääräyksessä 12 aluehallintovirasto on velvoittanut hakijan teettämään arvioinnin hankkeen vuoksi menetettävästä rantapuustosta ja määrännyt hakijan maksamaan korvauksia näistä menetyksistä. Hallinto-oikeus katsoo vesilain 13 luvun 7 §:n 1 momentin perusteella, että korvaukset rantapuuston menetyksistä tulee määrätä viran puolesta korvattavaksi, jos lupa hankkeelle myönnetään.

Edellä lausutun vuoksi asia tulee palauttaa takaisin aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

Koska hallinto-oikeus palauttaa asian aluehallintovirastolle uudestaan käsiteltäväksi, se ei ota kantaa valittajien muihin vaatimuksiin.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Jyväskylän kaupungin kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta yleisessä tietoverkossa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli **viimeistään 23.5.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pertti Piippo ja Sinikka Kangasmaa sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Susanna Lähetkangas ja luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Merilin Vartia. Asian on esitellyt Merilin Vartia.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta

[REDACTED]
Asiamies: [REDACTED][REDACTED]
Asiamies: [REDACTED], Urtti Asianajotoimisto Oy[REDACTED]
Muuramen osakaskunta

Jyväskylän ympäristönsuojeluviranomainen

Jyväskylän kaupunginhallitus

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
KalatalousryhmäKeski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvaratLänsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Metsähallitus, luontopalvelut

Metsähallitus Metsätalous Oy

Keski-Suomen museo

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedotVaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#